

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming over het voorstel voor een “verordening Interoperabel Europa”

(2023/C 60/12)

(De volledige tekst van dit advies is in het Duits, Engel en Frans beschikbaar op de EDPS-website: <https://edps.europa.eu>)

Op 18 november 2022 heeft de Europese Commissie het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van maatregelen voor een hoog niveau van interoperabiliteit van de overheidssector in de Unie (verordening Interoperabel Europa) ⁽¹⁾ (hierna “het voorstel”) uitgebracht. Doel van het voorstel is de bevordering van grensoverschrijdende interoperabiliteit van netwerk- en informatiesystemen die worden gebruikt voor het verlenen of beheren van openbare diensten in de Unie, door gemeenschappelijke regels en een kader voor coördinatie van de interoperabiliteit van de overheidssector vast te stellen, teneinde de ontwikkeling van een interoperabele trans-Europese infrastructuur voor digitale overheidsdiensten te ondersteunen.

De EDPS erkent de voordelen die kunnen voortvloeien uit een grotere interoperabiliteit in de overheidssector en verwelkomt de inspanningen van de Commissie om het proces in die richting te organiseren en te institutionaliseren. De EDPS herinnert er ook aan dat interoperabiliteit van netwerk- en informatiesystemen tussen overheidssectoren en op alle bestuursniveaus gevolgen heeft voor een van de meest fundamentele beginselen van gegevensbescherming, namelijk het beginsel van doelbinding. Het is dan ook van cruciaal belang om de risico's die ontstaan door het wegnemen van technische belemmeringen voor informatie-uitwisseling, in het proces zorgvuldig in aanmerking te nemen. Daarom is de EDPS ingenomen met de bepaling dat de Commissie de EDPS moet raadplegen alvorens toestemming te verlenen voor de oprichting van testomgevingen voor regelgeving in gevallen waarin geen enkele instelling, orgaan of agentschap van de EU aan de testomgeving deelneemt, en stelt hij een wijziging van de formulering voor.

Het voorstel zou een rechtsgrondslag creëren voor de verwerking van persoonsgegevens in testomgevingen voor regelgeving als bedoeld in artikel 11 en 12 van het voorstel. De opmerkingen van de EDPS richten zich derhalve op deze bepalingen.

De EDPS beveelt aan om na te gaan of er mogelijke praktijkvoorbeelden voor de testomgevingen voor regelgeving bestaan die voldoen aan de norm voor noodzakelijkheid, en om, indien dergelijke praktijkvoorbeelden niet kunnen worden vastgesteld, de rechtsgrondslag voor de verwerking van persoonsgegevens uit het voorstel te schrappen. Voorts signaleert de EDPS bepalingen die ogenschijnlijk geen regelgevende inhoud hebben en stelt hij voor deze te wijzigen zodat ze een toegevoegde waarde krijgen. Bovendien stelt de EDPS voor een extra waarborg in te voeren om ervoor te zorgen dat testgegevens niet opnieuw gegevens in de productieomgeving worden, vooral niet nadat deze zijn verrijkt met gegevens van andere deelnemers. Ook stelt de EDPS voor te verlangen van deelnemers aan testomgevingen voor regelgeving dat zij bij hun verzoek aan de Commissie om een testomgeving op te zetten, de nodige essentiële informatie verstrekken voor een door de toezichthoudende autoriteit uit te voeren gegevensbeschermingsevaluatie, en stelt hij wijzigingen voor om beter te kunnen inspelen op situaties waarin verschillende toezichthoudende autoriteiten bevoegd zijn om een voorgestelde verwerking in een testomgeving voor regelgeving te beoordelen.

1. INLEIDING

1. Op 18 november 2022 heeft de Europese Commissie het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van maatregelen voor een hoog niveau van interoperabiliteit van de overheidssector in de Unie (verordening Interoperabel Europa) (hierna “het voorstel”) uitgebracht.
2. Doel van het voorstel is de bevordering van grensoverschrijdende interoperabiliteit van netwerk- en informatiesystemen die worden gebruikt voor het verlenen of beheren van openbare diensten in de Unie, door gemeenschappelijke regels en een kader voor coördinatie van de interoperabiliteit van de overheidssector vast te stellen, teneinde de ontwikkeling van een interoperabele trans-Europese infrastructuur voor digitale overheidsdiensten te ondersteunen. Het beoogt met name:

— te zorgen voor een consistente, mensgerichte EU-benadering van interoperabiliteit, van beleidsvorming tot beleidsuitvoering;

⁽¹⁾ COM(2022) 720 final.

- een governancestructuur voor interoperabiliteit op te zetten die overheidsdiensten op alle niveaus en in alle sectoren, alsook particuliere belanghebbenden, in staat moet stellen samen te werken met een duidelijke opdracht om overeenstemming te bereiken over gedeelde interoperabiliteitsoplossingen (bv. kaders, open specificaties, open normen, toepassingen of richtsnoeren);
 - samen een ecosysteem van interoperabiliteitsoplossingen voor de overheidssector in de EU tot stand te brengen, zodat overheidsdiensten op alle niveaus in de EU en andere belanghebbenden kunnen bijdragen aan dergelijke oplossingen en deze kunnen hergebruiken, samen kunnen innoveren en publieke waarde kunnen creëren.
3. In verschillende mededelingen van de Commissie, waaronder de mededeling “De digitale toekomst van Europa vormgeven” ⁽²⁾, “Een Europese datastrategie” ⁽³⁾, “In kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt” ⁽⁴⁾ en “Digitalisering van justitie in de Europese Unie – Een instrumentarium met mogelijkheden” ⁽⁵⁾, werd erkend dat er behoefte is aan krachtiger optreden op dit gebied. Voorts heeft de Europese Raad in zijn mededeling aan de delegaties over de conclusies van de bijzondere bijeenkomst van 1 en 2 oktober 2020 opgeroepen tot een krachtig interoperabiliteitskader ⁽⁶⁾. Dit initiatief is opgenomen in het werkprogramma van de Commissie voor 2022 (bijlage over Refit-initiatieven) ⁽⁷⁾.
4. Dit advies van de EDPS wordt uitgebracht naar aanleiding van een raadpleging door de Europese Commissie van 18 november 2022, overeenkomstig artikel 42, lid 1, EUVG ⁽⁸⁾. De EDPS is ingenomen met de verwijzing naar deze raadpleging in overweging 40 van het voorstel. In dit verband merkt de EDPS ook met tevredenheid op dat hij al eerder informeel is geraadpleegd overeenkomstig overweging 60 EUVG.

6. CONCLUSIES

27. In het licht van het voorgaande beveelt de EDPS aan om:

- (1) na te gaan of er mogelijke praktijkvoorbeelden voor de testomgevingen voor regelgeving bestaan die voldoen aan de norm voor noodzakelijkheid, en indien dergelijke praktijkvoorbeelden niet kunnen worden vastgesteld, de rechtsgrondslag voor de verwerking van persoonsgegevens uit het voorstel te schrappen;
- (2) de relevante doelstellingen van algemeen belang in het kader van de toekomstige verordening nader te omschrijven en specifieker te zijn met betrekking tot welke specifieke doelstelling als bedoeld in artikel 23, lid 1, van de AVG ⁽⁹⁾ en artikel 25, lid 1, van de EUVG wordt nagestreefd;
- (3) artikel 12, lid 6, punt f), van het voorstel zodanig te wijzigen dat de deelnemers aan de testomgeving moeten voorzien in doeltreffende technische en organisatorische regelingen voor de vervulling van de rechten van betrokkenen;
- (4) artikel 12, lid 6, van het voorstel zodanig te wijzigen dat elke latere wijziging van het doel wordt verboden, om ervoor te zorgen dat testgegevens niet opnieuw gegevens in een productieomgeving worden, vooral niet nadat ze zijn verrijkt met gegevens van andere deelnemers;
- (5) artikel 11, lid 5, van het voorstel zodanig te wijzigen dat in het verzoek in de zin van artikel 11, lid 5, van het voorstel het doel van de verwerking, de betrokken actoren, hun rol, de betrokken gegevenscategorieën, hun bron(nen) en de beoogde bewaringstermijn moeten worden gespecificeerd, en dat een effectbeoordeling van de gegevensbescherming dient te worden uitgevoerd of voltooid.

⁽²⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, “De digitale toekomst van Europa vormgeven” (COM(2020) 67 final).

⁽³⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, “Een Europese datastrategie” (COM(2020) 66 final).

⁽⁴⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, “In kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt” (COM(2020) 93 final).

⁽⁵⁾ Mededeling van de Commissie, “Digitalisering van justitie in de Europese Unie – Een instrumentarium met mogelijkheden, COM(2020) 710 final.

⁽⁶⁾ Mededeling van het secretariaat-generaal van de Raad aan de delegaties over de conclusies van de buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad (1 en 2 oktober 2020) (EUCO 13/20).

⁽⁷⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, “Werkprogramma van de Commissie voor 2022 – Europa samen sterker maken (COM(2021) 645 final).

⁽⁸⁾ Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39).

⁽⁹⁾ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

Brussel, 13 januari 2023.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
